

Ślązacy - Jan Franciszek Lewandowski

(ur. [9 października 1952](#) w [Toszku](#). zm. [11 czerwca 2015](#) w Katowicach^[1]) – [polski](#) historyk, filmoznawca, dziennikarz i publicysta, [nauczyciel akademicki](#), animator kultury, wydawca. Zajmował się historią [Górnego Śląska](#) i historią kina. Autor wielu publikacji książkowych.

W 1977 ukończył studia historyczne na [Uniwersytecie Śląskim](#). W 2003 uzyskał na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego [stopień naukowy doktora](#) nauk humanistycznych^[2] na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Obrazy historii. Śląsk w twórczości [Kazimierza Kutza](#)”^{[3][4]}.

Prowadził zajęcia z historii kina polskiego na studiach kulturoznawczych w Uniwersytecie Śląskim (1997-2000), pracował jako wykładowca [Wyższej Szkoły Mechatroniki](#) i Wyższej Szkoły Umiejętności Społecznych w Katowicach (na kierunkach dziennikarskich i kulturoznawczych).

Jako student Uniwersytetu Śląskiego doprowadził w 1972 do wznowienia działalności studenckiego [Dyskusyjnego Klubu Filmowego „Kino-Oko”](#) w Katowicach (założonego przez [Antoniego Halora](#) w 1961 roku). W DKF „Kino-Oko” odbył się w 1975 roku jeden z pierwszych w Polsce pokazów „[Lotu nad kukułczym gniazdem](#)” [Miloša Formana](#), kopię dostarczyła Ambasada USA^[5]. W roku 1977 DKF „Kino Oko” zorganizował przegląd filmów [Krzysztofa Kieślowskiego](#), głównie [półkowników](#). Pokazano wówczas m.in. [Murarza](#), [Robotników 71](#) i [Spokój](#). Dyskusja z udziałem reżysera trwała do późnej nocy, jej ślad znaleźć można w firmie [Amator](#), gdzie spotkanie Filipa Mosza z autorytetami kina odbywa się w Katowicach, w klubie podobnym do „Kino-oka”^[6]

W latach 1972-1978 był prezesem DKF „Kino-Oko”, a następnie inicjatorem i współzałożycielem [Śląskiego Towarzystwa Filmowego](#) w Katowicach w 1981 roku, sekretarzem zarządu ŚTF w latach 1981-1988, prezesem ŚTF w latach 1988-1991. W latach 90. był przewodniczącym Społecznego Komitetu Stulecia Kina na Górnym Śląsku w Katowicach. Pełnił funkcję kierownika redakcji książki filmowej w wydawnictwie Videograf w Katowicach (1994-1997), w której wydał m.in. „Scenariusze śląskie” [Kazimierza Kutza](#) oraz „Moje dwa światy” [Miloša Formana](#).

W latach 1997-2008 pracował w Instytucji Filmowej „Silesia Film” w Katowicach, od 1999 roku jako zastępca dyrektora ds. programowych. Pomysłodawca i założyciel Filmoteki Śląskiej (2000) i [Centrum Sztuki Filmowej w Katowicach](#) oraz inicjator przebudowy „[Rialta](#)” w formule wielofunkcyjnego kinoteatru.

Wystąpił w filmie [HI WAY](#)^[7].

Pracował w redakcjach „[Dziennika Zachodniego](#)” (1977-1980), „[Panoramy](#)” (1980-1981), tygodnika „[Katolik](#)” w Katowicach (1982-1990), założyciel i redaktor naczelny miesięcznika filmowego „[Premiera](#)” w Katowicach (w latach 1990-1993), redaktor naczelny miesięcznika „[Kino](#)” w Warszawie w 1994 roku, kierownik działu społeczno-historycznego miesięcznika „[Śląsk](#)” w Katowicach (w latach 1995-1999). Współpracownik m.in. „[Poglądów](#)”, „[Filmu](#)”, „[Kina](#)”, miesięcznika „[Video Club](#)” i „[Gazety Wyborczej](#)” w Katowicach. Ponadto współpraca z [Polskim](#)

[Radio Katowice](#) w latach 1994-2004 (stałe audycje „Stuletnia kronika kina” i „Rozmowy o kinie”) oraz z Telewizją Katowice.

Założyciel i redaktor naczelny kwartalnika kulturalnego „Fabryka Silesia” wydawanego od 2012 roku przez Regionalny Ośrodek Kultury w Katowicach.

16 czerwca 2015 został pochowany na [Centralnym Cmentarzu Komunalnym w Katowicach przy ul. Murckowskiej^{\[8\]}](#).

Nagroda im. Norberta Boronowskiego Śląskiego Towarzystwa Filmowego w 1986 roku. Laureat Nagrody Śląskiego Komitetu Kultury Niezależnej w 1988 roku. Nagroda [Ruchu Autonomii Śląska im. ks. Augustina Weltzla](#) „Górnośląski Tacyt” 2009 rok za biografię [Wojciecha Korfantego^{\[9\]}](#). Drugie wydanie biografii Korfantego w serii „Biografie sławnych ludzi” PIW dostało nominację do Książki Historycznej 2013 Instytutu Pamięci Narodowej, Polskiego Radia i Telewizji Polskiej w Warszawie.

- Jan F. Lewandowski, Jan Słodowski: *100 filmów, które powinniście obejrzeć, jeśli znajdziecie okazję*. Katowice: „Videograf”, 1994. [ISBN 83-85516-61-1](#).
- Jan F. Lewandowski: *1000 najszynniejszych filmów*. Katowice: „Videograf”, 1994. [ISBN 83-85516-40-9](#).
- Beata Kasztelaniec, Jan F. Lewandowski, Tadeusz. Miczka: *Stuletnia kronika kina: rozmowy radiowe*. Katowice: Videograf II, 1997. [ISBN 83-7183-042-4](#).
- Jan F. Lewandowski: *Kino na pograniczu: wędrówki po dziejach filmu na Górnym Śląsk*. Katowice: „Śląsk”, 1998. [ISBN 83-7164-141-9](#).
- Jan F. Lewandowski (red.): *Kino Kazimierza Kutza*. Katowice: „Śląsk”, 1999. [ISBN 83-7164-142-7](#).
- Jan F. Lewandowski: *Ostatni z wielkich*. Chybie: Gminny Ośrodek Kultury, 1999. [ISBN 83-910611-0-8](#).
- Jan F. Lewandowski: *100 filmów stulecia*. Katowice: Videograf II, 2002. [ISBN 83-7183-233-8](#).
- Jan F. Lewandowski: *Pola Negri w Sosnowcu*. Katowice: „Gnome”, 2002. [ISBN 83-87819-67-0](#).
- Jan F. Lewandowski: *100 filmów polskich*. Katowice: Videograf II, 2004. [ISBN 83-7183-326-1](#).
- Jan F. Lewandowski: *Historia Śląska według Kutza*. Katowice: „Śląsk”, 2004. [ISBN 83-7164-427-2](#).
- Jan F. Lewandowski: *Wielkie kino: 150 filmów, które musisz zobaczyć*. Chorzów: Videograf II, 2006. [ISBN 83-7183-394-6](#).
- Jan F. Lewandowski: *Przesyłka ze Szkocji^[10]*. Katowice: Muzeum Śląskie, 2008. [ISBN 978-83-60353-75-2](#).
- Jan F. Lewandowski: *Siemianowice filmowe*. Siemianowice Śląskie: Miejski Ośrodek Kultury, 2008. [ISBN 978-83-928416-0-9](#).
- Jan F. Lewandowski: *Wojciech Korfanty^[11]*. Katowice: Videograf II, 2009. [ISBN 978-83-7183-752-8](#).

- Jan F. Lewandowski: *Dobrodziejka Joanna*. Ruda Śląska: Muzeum Miejskie im. Maksymiliana Chroboka, 2010.
- Jan F. Lewandowski: *Katowice Kazimierza Kutza*. Katowice: Wydział Promocji UM Katowice, 2012. [ISBN 978-83-907011-4-1](#).
- Jan F. Lewandowski: *Kino śląskie*. Katowice: Wydawnictwo „Śląsk”, 2012. [ISBN 978-83-7164-637-9](#).
- Jan F. Lewandowski: *Wojciech Korfanty (wydanie drugie poszerzone)*. Warszawa: PIW, 2013. [ISBN 978-83-06-03351-9](#).
- Jan F. Lewandowski: *Epizody toszeckie*. Toszek: Zamek w Toszku, 2013.
- Jan F. Lewandowski: *Czas autonomii*. Chorzów: Alkmena, 2014. [ISBN 978-83-935878-0-3](#). https://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_F._Lewandowski